

[Lange.]

af et nærmere angivet Mindretal paa Rigsdagen eller af et vist Antal Rigsdagsvælgere, men Forslaget, som det er formet, giver overhovedet ikke Vælgerne nogen Mulighed for paa eget Initiativ at fremkalde en Folkeafstemning. Den Opgave, man har tiltænkt Vælgerne, er at hindre en Trediedel af Rigsdagens Medlemmer i at fremkalde en Folkeafstemning. Bestemmelsen i sig selv er meningsløs. Det kan næppe tænkes i de Tilfælde, hvor en Trediedel af Rigsdagens Medlemmer ønsker en Sag til Folkeafstemning, at de da ikke skulde have 15 pCt., altsaa under Halvdelen af deres Vælgere bag sig. Meningen med Bestemmelsen kan kun være at gøre det saa besværligt, at man afstaar fra at fremkalde Folkeafstemning. Hvis man fra Rigsdagens Side vil have, at der gennem Folkeafstemning skal bydes Vælgerne en ny betydningsfuld Rettighed, saa kan det kun ske, ved at man gennemfører Bestemmelser, der ikke alene muliggør det for et passende Rigsdagsmindretal, men ogsaa for et maaske ikke alt for ringe Antal Rigsdagsvælgere, at fremkalde en saadan Afstemning. Det andet er et Bedrag mod Vælgerne, og for øvrigt er Bestemmelserne om Folkeafstemning af den Art, at det hele vil vise sig at være en Skueret. Bestemmelserne virker særlig urimeligt, naar man sammenligner dem med, hvad den højtærede Statsministers Parti krævede, da det var i Opposition.

I den konservative Udtalelse, som jeg flere Gange har nævnt, krævede man ogsaa, at Adgang til Domstolsafgørelse i Sager vedrørende Erstatning ved Ekspropriation skulde gennemføres. Da den nuværende Grundlovsbestemmelse om Erstatning ved Ekspropriation blev til, var Ejendomsretten et ganske anderledes helligt Begreb, end det efterhaanden har udviklet sig til at være i manges Bevidsthed, og det var derfor naturligt, at vi fra vor Side maatte mene, at det var rimeligt, at de, der i disse Sager følte sig forurettet, fik en vis Ret til Domstolsprøvelse; men det er meget lidt og meget tvivlsomt, det, der er kommet ud af vore Ønsker.

Bestemmelsen om, at en saadan Ret kan opnaas, hvis Regeringen finder, at særlige Forhold taler derfor, synes lidet tilfredsstillende. Ud fra en folkelig Opfat-

telse vil man ikke kunne forstaa, at det er den Mand, som sagsøges, der skal give Tilladelse til, at Søgemaal kan finde Sted. Men ogsaa fra Sagkundskabens Side kritiserer man i høj Grad denne Bestemmelse. I en lang Artikel i „Berlingske Aftenavis“ fra i Mandags saa man en særlig juridisk sagkyndig, Professor Poul Andersen, meget stærkt kritisere Bestemmelsen og hævde, at Grundlovsforslagets ændrede Bestemmelser om Ejendomsretten ikke øger, men tværtimod formindsker Ejerenes Domstolsbeskyttelse ved Ekspropriation. Paa dette som paa andre Omraader gælder det, at inden Grundlovsforslaget er færdigbehandlet paa Rigsdagen, er det allerede Genstand for helt forskellige Fortolkninger, og man kan derfor forudse, hvorledes det vil gaa, hvis Forslaget ophøjes til Lov.

Man ser ligeledes med Hensyn til Ændringerne i de kirkelige Paragraffer, at nogle synes, det er Forbedringer, medens andre mener, det er Forringelser. Og de konservative Krav af 20. Januar 1938 om, at det grundlovs-mæssigt fastslaas, at Ændringer i Folkekirkens indre Anliggender ikke kan foretages uden Samtykke af en repræsentativt valgt Kirkeforsamling, og at de til Folkekirken henlagte Midler og Indtægter ikke formindskes, opfylder Ændringerne i hvert Tilfælde ikke.

De nye Foreningsbestemmelser har jo været Genstand for megen Kritik. Jeg skal ikke benægte, at man fra visse Sider maaske i nogen Grad har skudt over Maalet ved denne Kritik, men man maa paa den anden Side indrømme, at Bestemmelserne ingenlunde er saa klart affattet, som Grundlovsbestemmelser bør være, og de afgiver næppe nogen god Sikkerhed for, at de ikke kan misbruges af tilfældige Magthavere til Indgreb i Borgernes rimelige Frihed.

Der er mange andre af Forslagets Bestemmelser, som der kunde være Grund til at opholde sig ved, men dels har jeg forstaaet det saaledes, at der vil være rigelig Tid til disse Drøftelser i Udvalget, dels vil muligvis andre af mine Meningsfæller tage Ordet for at udtale sig om særlige Spørgsmaal, der staar i Forbindelse med Forslaget. Naar det er blevet sagt, at der vil blive tilmaalt Landstinget en passende Tid til Behandling af Forslaget, ved jeg ikke, om dette betyder, at Regeringen og